बहुविधमनुदृश्य चार्थहेतोःकृपणमिहार्य्यमनार्य्यमाश्रयन्तं । उपशमरुचिरात्मवान् प्रशान्तो व्रतमिदमाजगरं शुचिश्चरामि ।
सुखमसुखमलाभमर्थलाभं रतिमरतिं मरणञ्च जीवितञ्च । विधिनियतमवेक्ष्य तत्त्वतोऽहं व्रतमिदमाजगरं शुचिश्चरामि ।
अपगतभयरागमोहदर्पो धृतिमतिबुद्धिसमन्वितः प्रशान्तः । उपगतफलभोगिनो निशम्य व्रतमिदमाजगरं शुचिश्चरामि ।
अनियतशयनाशनः प्रकृत्या दमनियमव्रतशौचसत्ययुक्तः । अपगतफलसञ्चयः प्रहृष्टो व्रतमिदमाजगरं शुचिश्चरामि ।
अपगतमसुखार्थमोहनार्थैरुपगतबुद्धिरवेक्ष्य चात्मसंस्थं । तृषितमनियतं मनो नियन्तुं व्रतमिदमाजगरं शुचिश्चरामि । १८५
न हृदयमनुरुध्य वाङ्मनो वा प्रियसुखदुर्लभतामनित्यताञ्च । तदुभयमुपलक्षयन्निवाहं व्रतमिदमाजगरं शुचिश्चरामि ।
बहुकथितमिदं हि बुद्धिमद्भिः कविभिरभिप्रथयद्भिरात्मकीर्त्तिं । इदमिदमिति तत्र तत्र तत्तत्परमतैर्गहनं प्रतर्कयद्भिः ।
तदहमनुनिशम्य विप्रपातं पृथगभिपन्नमिहाबुधैर्मनुष्यैः । अनवसितमनन्तदोषपारं नृषु विचरामि विनीतदोषतृष्णः ।
॥ भीष्म उवाच ॥ अजगरचरितव्रतं महात्मा य इह नरोऽनुचरेद्विनीतरागः । अपगतभयलोभमोहमन्युः स खलु सुखी विचरेदिमं विहारं ।

इति श्रीमहाभारते शान्तिपर्व्वणि मोक्षधर्म्मपर्व्वणि प्रह्लादाजगरसंवादे ऊनाशीत्यधिकशततमोऽध्यायः ॥ १७९ ॥

॥ युधिष्ठिर उवाच ॥ बान्धवाः कर्म्म वित्तं वा प्रज्ञा चेह पितामह । नरस्य का प्रतिष्ठा स्यादेतत् पृष्टो वदस्व मे । १९०
॥ भीष्म उवाच ॥ प्रज्ञा प्रतिष्ठा भूतानां प्रज्ञा लाभः परो मतः । प्रज्ञा निःश्रेयसी लोके प्रज्ञा स्वर्गो मतः सतां ।
प्रज्ञया प्रापितार्थो हि बलिरैश्वर्य्यसङ्क्षये । प्रह्लादो नमुचिर्म्मद्विस्तस्याः किं विद्यते परं ।
अत्राप्युदाहरन्तीममितिहासं पुरातनं । इन्द्रकाश्यपसंवादं तन्निबोध युधिष्ठिर ।
वैश्यः कश्चिदृषिसुतं काश्यपं संशितव्रतं । रथेन पातयामास श्रीमान् दृप्तस्तपस्विनं ।
आर्त्तः स पतितः क्रुद्धस्त्यक्त्वात्मानमथाब्रवीत् । मरिष्याम्यधनस्येह जीवितार्थो न विद्यते । १९५
तथा मुमूर्षुमासीनमकूजन्तमचेतसं । इन्द्रः शृगालरूपेण बभाषे क्षुभ्यमानसं ।
मनुष्ययोनिमिच्छन्ति सर्व्वभूतानि सर्व्वशः । मनुष्यत्वे च विप्रत्वं सर्व्व एवाभिनन्दति ।
मनुष्यो ब्राह्मणश्चासि श्रोत्रियश्चासि काश्यप । सुदुर्लभमवाप्यैतन्न दोषान्मर्त्तुमर्हसि ।
सर्व्वे लाभाः साभिमाना इति सत्या च ते श्रुतिः । सन्तोषणीयरूपोऽसि लोभाद्यदभिमन्यसे ।
अहो सिद्धार्थता तेषां येषां सन्तीह पाणयः । अतीव स्पृहये तेषां येषां सन्तीह पाणयः । २००
पाणिमद्भ्यः स्पृहाऽस्माकं यया तव धनस्य वै । न पाणिलाभादधिको लाभः कश्चन विद्यते ।
अपाणित्वादयं ब्रह्मन् कण्टकं नोद्धरामहे । जन्तूनुच्चावचानङ्गे दशतो न कषाम वा ।
अथ येषां पुनः पाणी देवदत्तौ दशाङ्गुली । उद्धरन्ति तृणानङ्गाद्दशतो निकषन्ति च ।
वर्षाहिमातपानाञ्च परित्राणानि कुर्व्वते । चैलमन्नं सुखं शय्यां निवातञ्चोपभुञ्जते ।